

ב"ל (תל-אביב-יפו) 1972-10 - טובי חיים נ' המוסד לביטוח לאומי

ב"ל (תל-אביב-יפו) 1972-10 - טובי חיים נ' המוסד לביטוח לאומי
ב"ל (תל-אביב-יפו) 1972-10

טובי חיים

ע"י ב"כ - עו"ד מרקמן ואח'

נגד

המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ - עו"ד גב' אטי דקל

בית דין אזורי לעבודה בתל-אביב-יפו

[14.02.2013]

כב' הנשיאה - אפרת לקסר

נציג ציבור (עובדים) מר מרדכי כהן

נציג ציבור (מעסיקים) מר יוסף שוורץ

פסק דין

1. לפנינו תביעת התובע להכיר בליקוי ממנו הוא סובל בגבו, (ע"ש מתני), כפגיעה בעבודה.
2. להלן העובדות המוסכמות כפי שגיבשו הצדדים ביחס לתנאי ואופן עבודתו של התובע:
 - א. התובע יליד שנת 1947, אזרח עובד צבא, עובד במשך שנים ארוכות כנגר בבסיס מצל"ח בצריפין.
 - ב. במהלך השנים נהג התובע במלגזת דיזל, זאת לצורך הוצאת גזרי עצים וקרשים, וכן לצורך הובלת סחורה וניודה ממקום למקום. המדובר בנסיעה הכרוכה ברעד, זעזוע ורטט בלתי פוסקים לעמוד השדרה.
 - ג. כמו כן כרוכה עבודתו של התובע בשימוש קבוע בכלים רוטטים כבדים כדוגמת - פטישים פנאומטיים, מקדחה, מיישר ושלייף, באופן שגרם לו לרטט, רעד וזעזוע לעמוד השדרה.
 - על בסיס העובדות המוסכמות כאמור, בקשו הצדדים למנות מומחה רפואי, אורטופד, על מנת שיחווה דעתו בשאלת הקשר הסיבתי בין תנאי עבודתו של התובע לבין הליקוי ממנו הוא סובל בגבו לפי עילת המיקרוטראומה.
 3. בהחלטה מיום 20.12.10 מונה ד"ר אנג'ל דוד, מומחה לכירורגיה אורתופדית, לשמש מומחה-יועץ רפואי, (להלן: "המומחה"), לשם מתן חוות הדעת רפואית בשאלות המפורטות להן והמתייחסות לתובע:
 - א. מהי מחלת התובע - מהו הליקוי ממנו הוא סובל בגבו?
 - ב. האם יש קשר סיבתי, (גרימה או החמרה), בין מחלתו לבין תנאי עבודתו כמפורט בעובדות המוסכמות?
 - ג. האם נוכל לראות בכל פעולה שביצע התובע כמפורט בעובדות המוסכמות משום חבלה זעירה בלתי הפיכה, אשר היא כשלעצמה לא גרמה למחלתו, אך בהצטרפותן יחד, נגרמה מחלתו?
 - לצורך מתן חוות הדעת נשלח למומחה תיק ובו כל המסמכים הרפואיים הרלוונטיים לעניינו של התובע, כפי שהוגשו על ידי שני הצדדים.
 4. ביום 29.12.10 השיב המומחה לשאלות שהופנו אליו, (להלן: "חוות הדעת הראשונה"), כדלקמן:
 - "א. התובע סבל מכאב גב תחתון על רקע נזק דיסקאלי בדיסקים שבין חוליה 3L עד חוליה 1S בע"ש מתני.
 - ב. אין קשר סיבתי בין עבודתו למחלתו. גם הנהיגה במלגזה וגם החזקת המכשירים הרוטטים אינן גורמות לנזקים בלתי הפיכים במידה שתתרום תרומה ממשית להתפתחות מחלתו. השפעת העבודה הינה פחותה בהרבה מהשפעת גורמים תחלואיים אחרים.
 - ג. " (ההדגשה שלי - א.ל.).
 5. בהחלטה מיום 6.4.11, לבקשת ב"כ התובע, הופנו למומחה שאלות הבהרה הבאות:
 - א. מה לדעתך גרם לנזק הדיסקלי בגבו של התובע?
 - ב. האם קיימת אסכולה רפואית הגורסת כי עבודתו של תובע עומדת על מכשיר רוטט, (לרבות מלגזה), מאיצה את התפתחותם של שינויים ויוניים בגב תחתון ועבודתו העם כלים רוטטים עלולה לגרום להפרעות נגב עמוד השדרה? אם כן, אנהיבה ראשונה אסכולה העדכנית כיום? האם יש מקום לשנות ממסקנתך לאור אסכולה זו?
 6. ביום 19.4.11 השיב המומחה לשאלות הבהרה שהופנו אליו, (להלן: "חוות הדעת השנייה"), כדלקמן:
 - "א. שינויים דיסקאליים דומים לאלה שנמצאו אצל התובע ימצאו כמעט ללא יוצא מהכלל אצל כל אדם בגילו. גם השינוי הטבעי והמולד של המיסקרליזציה בחוליה מותנית חמישית תורם להופעת שינויים כאלה.

ב. עבודה על רכב כבד בתנאי שטח יכולה לתרום להתפתחות מחלה בגב התחתון והמלצתי להכיר בקשר סיבתי כזה בחוות דעת רבות. אין פה שאלה של אסכולות אלא בחינת כל מחלה וכל עבודה לגופו של מקרה. עבודה על מלגזה, כפי שמתואר בהחלטה, לא תתרום תרומה ממשית להתפתחות מחלתו. השפעת העבודה הינה פחותה בהרבה מהשפעת גורמים תחלואיים אחרים." (ההדגשה שלי - א.ל.).

7. ביום 16.5.11 הגיש ב"כ התובע בקשה למינוי מומחה נוסף מתחום הרפואה התעסוקתית ובהחלטה מיום 11.7.11 נדחתה הבקשה.

התובע הגיש בקשת רשות ערעור על החלטה זו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, (בר"ע 48197-08-11). ביום 22.9.11 ניתן פסק דין הנותן תוקף להסכמת הצדדים לפיה בקשת רשות הערעור תתקבל באופן שהתיק יוחזר לבית הדין האזורי על מנת למנות מומחה רפואי בתחום הרפואה התעסוקתית.

8. לאור האמור, מונתה ביום 26.9.11 מומחית רפואית נוספת, ד"ר תיבון פישר אורלי, מומחית לרפואה תעסוקתית, (להלן: "המומחית"), לשם מתן חוות דעת רפואית בשאלות שהופנו למומחה בהחלטה מיום 20.12.10.

9. ביום 21.11.11 ניתנה חוות דעת המומחית ובה תשובותיה לשאלות שהופנו אליה, (להלן: "חוות הדעת הראשונה של המומחית").

בראשית חוות הדעת הראשונה של המומחית, סקרה המומחית בפירוט רב את תולדות המקרה על פי המסמכים הרפואיים שהוצגו לה ואת עברו הרפואי של התובע. כמו כן התייחסה המומחית לגורמי סיכון, לכאב גב תחתון ולגורמי סיכון תעסוקתיים.

בהתייחס לשאלות שהופנו אליה, השיבה המומחית כדלקמן:

לגבי שאלה א', מהי מחלת התובע:

"התובע סובל משינויים דיסקוגניים בעמוד השדרה המותני, עם סימני גירוי שורשי של S1-5 עד רגל שמוטה חלקית ("PARTIAL FOOT DROP") משמאל."

לגבי שאלה ב', שאלת הקשר הסיבתי בין מחלתו לבין תנאי עבודתו:

"מצד אחד, קיימות בספרות הרפואית תוצאות מחקרים התומכות בהנחת קשר סיבתי בין עבודה בחשיפה לרטט כל-גופי ובין כאב גב תחתון, על רקע דיסקוגני בפרט. מצד שני, מחקרים אחרים מחזקים גישה השוללת את סיבתיות הקשר, ומסתמכת קודם כל על ההבנה כי מדובר במחלה שכיחה מאוד, המופיעה במקרים רבים ללא רקע תעסוקתי או גורמי סיכון ידועים. גישה זו נשענת גם על סקירות מחקרים בנושא, ביניהם מחקרים מכוננים כגון מחקר התאומים, בו נמצא כי לגורמים תורשתיים השפעה גדולה לאין ערוך בהשוואה להשפעת משתנים תעסוקתיים. בהתחשב בשכיחות המחלה וגורמי הסיכון האפשריים להתפתחותה, סביר יותר לבחון קשר סיבתי בהיבט של הקדמת ביטוי המחלה או החמרתם, מאשר גרימת המחלה במובן שלא היתה מתרחשת לולא עבודת התובע כמתואר.

גם בנסיון לבחון קשר סיבתי בהיבט של הופעה מוקדמת של המחלה בתובע, קשה לראות משום הקדמה בהופעת המחלה בתובע בגיל מבוגר, רק לאחר שנות עבודה רבות במתכונת דומה. זאת ועוד, בעובדות המוסכמות נזכר רטט שאינו תואם, לפחות בחלקו, את ההגדרה של רטט כל-גופי, ורק נהיגתו במלגזה יכולה היתה לחשוף אותו לרטט כזה, בעוד שהפעלת מכשירים רוטטים יכולה היתה לגרום לכל היותר להשפעות מקומיות של רטט, ללא קשר לכאבי גב או שינויים בדיסקים. נהיגת מלגזה לא היתה החלק העיקרי בעבודת התובע, שהיה במקצועו נגר ולא מלגזן. למרות שנדרש גם להביא חומרי גלם לנגריה ותוצרת גמורה ללקוחות, הרי שחלק זה היה משני לעבודתו העיקרית כנגר. המחקרים הקיימים בנושא השפעה דיסקוגנית של רטט כל-גופי עסקו בנהגים שהנהיגה היא עיסוקם, ויום עבודתם רצוף רטט כל-גופי שעות רבות מדי יום, לאורך שנים. "

לגבי שאלה ג', האם יש בכל פעולה שביצע התובע משום חבלה זעירה בלתי הפיכה, אשר היא כלשעצמה לא גרמה למחלתו אך בהצטרפותן יחד נגרמה מחלתו:

"הרטט הכל-גופי אליו נחשף התובע בעבודתו נגרם רק לפרקי זמן מוגבלים של נהיגת מלגזה, למטרות שינוע של חומרים לצורך עבודתו ותוצרים מוגמרים בעקבות עבודתו, כך שגם אם ניתן לראות בו אלמנט פוגע בלתי מורגש, ספק אם אכן חזר על עצמו שוב ושוב אינספור פעמים לאורך זמן.

מקובלת הנחה כי גם התהליך התחלואתי שאינו קשור בעבודה מסתמך בחלקו על רקע גנטי, ובחלקו על אינספור מיקרו-חבלות הנגרמות לדיסקים גם ללא קשר לעבודה. הפגיעה בעמוד שדרה מותני נגרמה להערכתנו על ידי תהליך משולב שעיקרו תחלואתי מתמשך, ולכל היותר מקצתו מיקרוטראומה תעסוקתית חוזרת ונשנית, עקב חשיפה לרטט כל-גופי בחלק משעות עבודתו במהלך שנים רבות. לוח הזמנים של הופעת המחלה לאחר שנות עבודה רבות בתנאים שתוארו אינו תואם גם את ההנחה כי עבודת התובע החישה את הופעת מחלתו.

גורמי הסיכון הידועים אצל התובע כוללים גיל מבוגר, עישון כבד, כאב גב בעבר וחבלות בגב בעבר. כמו כן, הוא מועד במוקדם או במאוחר לכאבי גב על רקע שינויים ניווניים ככל בני האדם. המשמעות של התמדתו שנים רבות בעבודתו, בחשיפה יומיומית לרטט כל גופי במשך חלק קטן מיום העבודה, שנויה במחלוקת. גם אם מקבלים את הדעה התומכת בקשר בין עבודתו לבין הופעת מחלתו, הרי שלדעתנו, השפעת תנאי העבודה היתה פחותה בהרבה מהשפעת נתוניו האישיים (הסיכון הטבעי) של התובע. " (ההדגשה שלי - א.ל.).

10. בהחלטה מיום 7.3.12, לבקשת ב"כ התובע, הופנתה למומחית שאלת ההבהרה הבאה:

בחוותדעתך, הערכתה הפגימה בעמודה שדרה המתנינגרמה בתהליך משולב שעיקרה תחלואתי מתמשך,

ומקצתו מיקרוטראומה תעסוקתית, עקב חשיפה לרטט כל-גופי בחלק משעות עבודתו במהלך שנים רבות. לנוכח זאת, מהילה הערכתך מידתה השפעת תנאי העבודה (עבודת הנגרות ויחד עם הנהיגה על המלגזה), שלהתובע באחוזים על:

א. גרימת הפגיעה בגב בשלהתובע?

ב. החמרת הפגיעה בגב בשלהתובע?

ג. תרומת הפגיעה בגב בשלהתובע?

11. ביום 2.5.12 ניתנה חוות דעת המומחית ביחס לשאלת ההבהרה שהופנתה אליה, (להלן: "חוות הדעת השנייה של המומחית"), בה השיבה כדלקמן:
"אקדים ואסייג, כי לא קיים נתון מספרי מדויק, המשקף את התרומה התעסוקתית האפשרית של חשיפה לרטט כל גופי בעבודת התובע בנגרות ובנהיגת מלגזה לגרימת או להחמרת ביטויי הפגיעה הדיסקוגנית בגבו של התובע. עם זאת, בנסייון להמחיש את סדר גודל ההשפעות היחסיות של עבודת התובע על קיום מחלתו, ומתוך התחשבות בשיקולים שפורטו בחוות דעתי אודות מידע מחקרי תומך רלוונטי קלוש ורצוף סתירות, שכיחות גבוהה מאוד של המחלה באופן טבעי, קיום גורמי סיכון ידועים אצל התובע (גיל מבוגר, עישון כבד, כאב גב בעבר וחבלות בגב בעבר), משקל יחסי נמוך של חשיפה לרטט כל-גופי בעבודתו ועוד, ניתן לדעתי לאמוד את השפעת העבודה כדלהלן:
א. בדרך של גרימת המחלה - לכל היותר בשיעור של 10%.
ב. בדרך של החמרת המחלה - לכל היותר בשיעור של 10%.
ג. בדרך של תרומה למחלה - לכל היותר בשיעור של 15%."
12. לטענת ב"כ התובע, יש לקבל את התביעה על בסיס הנימוקים הבאים:
א. סכימת ההשפעות שקבעה המומחית מלמדת כי השפעת תנאי העבודה על הליקוי ממנו סובל התובע מגיעה לשיעור של 25%, (15% + 10%), וזהו שיעור השפעה המקיים קשר סיבתי.
ב. המומחית הייתה צריכה להעריך את שיעור ההשפעה של תנאי העבודה על הליקוי ממנו סובל התובע כגבוה יותר. המומחית יחסה את כאבי הגב וחבלות הגב שאירעו לתובע בעבר כחלק מגורמי הסיכון להתפתחות המחלה, אך יובהר כי לתובע לא היו חבלות קודמות בגב ובאשר לכאבים בגב, אלה קשורים לעבודתו כך שיש בהם כדי להעלות את שיעור ההשפעה של תנאי עבודתו על הליקוי ולא להפחיתם.
ג. המומחית סטתה מהעובדות המוסכמות. לפי התשתית העובדתית עבודת התובע, (עם המלגזה ועם הכלים הרוטטים), הייתה כרוכה ב"רטט, רעד וזעזוע לעמוד השדרה".
למרות האמור, המומחית הסיקה, כי התובע נחשף רק בחלק קטן מיום העבודה לרטט כל גופי.
ד. חוות דעת המומחית אינה סוף פסוק וההכרעה היא בידי בית הדין. לפיכך ולאור האמור, יש לקבל את התביעה.
13. לטענת ב"כ הנתבע, לאור האמור בחוות דעת המומחה והמומחית, יש לדחות את התביעה.
14. לאחר שנתנו דעתנו לטענותיו של כל צד ולחוות דעת המומחה והמומחית שוכנענו שיש לדחות את התביעה. לא הוכח קשר סיבתי בין תנאי עבודתו של התובע לבין הליקוי ממנו הוא סובל בגבו.

15. המומחה, ד"ר אנג'ל, מומחה לאורטופדיה, קבע כי הליקוי ממנו סובל התובע הוא כאב גב תחתון על רקע נזק דיסקאלי בדיסקים שבין חוליה L3 עד חוליה S1 בע"ש מותני. המומחה ציין בחוות הדעת השנייה שלו כי שינויים דיסקאליים דומים לאלה שנמצאו אצל התובע ימצאו כמעט ללא יוצא מהכלל אצל כל אדם בגילו. בהתייחס לשאלת הקשר הסיבתי בין ליקוי זה לבין תנאי עבודתו של התובע, השיב המומחה באופן חד משמעי לשאלה זו בשלילה. המומחה הסביר כי נהיגה במלגזה והחזקת מכשירים רוטטים, לא גורמים לנזקים בלתי הפיכים ולא תורמים תרומה ממשית להתפתחות מחלתו. המומחה ציין, כי אומנם עבודה על רכב כבד בתנאי שטח יכולה לתרום להתפתחות מחלה בגב התחתון, אלא שבחינת נסיבות המקרה של התובע לגופן - עבודה על מלגזה כפי שמתואר בעובדות המוסכמות, לא תורמת תרומה ממשית להתפתחות המחלה. המומחה הדגיש בשתי חוות הדעת שלו, כי השפעת העבודה פחותה בהרבה מהשפעת גורמים תחלואים אחרים על הליקוי ממנו סובל התובע. 16. גם המומחית, ד"ר תיבון פשר, מומחית לרפואה תעסוקתית, שללה קשר סיבתי בין תנאי עבודתו של התובע לבין הליקוי ממנו הוא סובל. בהתייחס לשאלת הקשר הסיבתי קבעה המומחית, כי הפגיעה בעמוד השדרה המותני נגרמה לתובע להערכתה על ידי תהליך משולב שעיקרו תחלואתי מתמשך ולכל היותר מקצתו מיקרוטראומה תעסוקתית חוזרת ונשנית, עקב חשיפה לרטט כל גופי בחלק משעות עבודתו במהלך שנים רבות. המומחית ציינה גם שלוח הזמנים של הופעת המחלה, לאחר שנות עבודה רבות בתנאים שתוארו, אינו תואם גם את ההנחה כי עבודת התובע החישה את הופעת מחלתו. לדידה, גורמי הסיכון הידועים אצל התובע כוללים גיל מבוגר, עישון כבד, כאב גב בעבר וחבלות בגב בעבר. עוד ציינה המומחית, כי התובע מועד במוקדם או במאוחר לכאבי גב על רקע שינויים ניווניים ככל בני האדם. לאור האמור, קבעה המומחית, כי השפעת תנאי העבודה על מחלתו של התובע הינה פחותה בהרבה מהשפעת נתוניו האישיים, (הסיכון הטבעי). בחוות הדעת השנייה שלה ציינה המומחית כי ניתן לאמוד את השפעת העבודה על הליקוי בדרך של גרימת המחלה לכל היותר בשיעור של 10%, בדרך של החמרת המחלה לכל היותר בשיעור של 10% ובדרך של תרומה למחלה לכל היותר בשיעור של 15%. השפעה בשיעורים אלה אין בה כדי להקים קשר סיבתי. כבר נקבע שהשפעת עבודה בשיעור של בין 10% עד 20%, אינה השפעה משמעותית לפי כל קנה מידה ואין בה כדי להקים קשר סיבתי ולו חלקי בין עבודת מבוטח לליקוי ממנו הוא סובל (עבל (ארצי) 148/07 רון קמפינסקי נ' המוסד לביטוח לאומי, ניתן ביום 14.7.08).

טענתו של ב"כ התובע, כי יש לבצע סיכום כולל של ההשפעות וכך שיעור ההשפעה יעלה על 20%, ראוי להידחות. פרשנותו זו של ב"כ התובע היא מאולצת ואינה עולה כלל מחוות הדעת.

בין אם מדובר בגרימה ובין אם מדובר בהחמרה או בתרומה, המומחית העריכה כל אחת מאותן השפעות בפחות מ- 20% השפעה בשיעור זה אינה מקימה קשר סיבתי.

17. הלכה פסוקה היא, כי בית הדין מייחס משקל מיוחד לחוות הדעת המוגשת לו ע"י המומחה מטעמו, יסמוך ידו עליה ולא יסטה מקביעותיה אלא אם כן קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת דופן לעשות כן (ראה לעניין זה דב"ע נו/0-244 המוסד לביטוח לאומי נ' יצחק פרבר (לא פורסם); עב"ל 1035/04 דינה ביקל נ' המוסד לביטוח לאומי (לא פורסם); עב"ל 167/07 עמרם אביטל נ' המוסד לביטוח לאומי, (טרם פורסם, ניתן ביום 11.5.08)). בית הדין נוהג לייחס משקל רב לחוות דעתו של המומחה מטעמו, שכן האובייקטיביות של המומחה מטעם בית הדין גדולה יותר ומובטחת במידה מירבית מעצם העובדה, כי אין הוא מעיד לבקשת צד ואין הוא מקבל את שכרו מידי בעל הדין, (דב"ע 411/97 דחבור בוטרוס נ' המוסד לביטוח לאומי (טרם פורסם); עב"ל 341/96 שמעון מליחי נגד המוסד לביטוח לאומי, פד"ע לד 377).

בענייני ו' וכמפורט לעיל, מצאנו את סה"כ ארבע חוות דעת המומחה והמומחית מפורטות, מנומקות ומבוססות על התשתית העובדתית שהונחה לפניהם.

לא נמצא כל טעם משפטי שיש בו כדי לאפשר סטיה ממסקנתם.

חוות הדעת ניתנו לאחר שהמומחה והמומחית הפעילו שיקול דעת רפואי - מקצועי ובית הדין לא מתערב בשיקול דעת זה.

גם הטענה כי המומחית סטתה מהעובדות המוסכמות, ראוי להידחות.

חוות דעת המומחית נשענות ומבוססות על התשתית העובדתית שנפרסה לפניה אותה היא גם סוקרת בהרחבה בראשית חוות הדעת הראשונה שלה.

קביעת המומחית כי רק נהיגה על מלגזה יכולה לחשוף את התובע לרטט כל גופי בעוד שהפעלת מכשירים רוטטים יכולה הייתה לגרום לכל היותר להשפעות מקומיות של רטט, אינה מהווה חריגה מהתשתית העובדתית אלא הסקת מסקנות על בסיסה.

18. לאור האמור, בהסתמך על קביעת המומחה והמומחית בחוות דעתם, נקבע בזאת, כי לא הוכח קשר סיבתי בין תנאי עבודתו של התובע לבין הליקוי ממנו הוא סובל בע"ש מתני.

לפיכך התביעה נדחית.

אין צו להוצאות.

ניתן היום, 14 פברואר 2013, בהעדר הצדדים וישלח אליהם.